

ความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งหากปฏิบัติตามจริยธรรมสื่อมวลชนแล้วย่อมได้รับการคุ้มครอง

แต่ดูเหมือนว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสื่อ ยังไม่ได้มีการขยับเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ก็มีความมองของผู้ที่เกี่ยวข้องบ้างแล้ว

ผศ.ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม อาจารย์คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า ตนมองไม่เห็นข้อดีของ พ.ร.บ. ดังกล่าว และไม่เห็นว่าจะปฏิรูปไปสู่ตรงไหน สิ่งที่เห็นอย่างชัดเจนคือ วิธีกำกับสื่อของรัฐอีกวิธีหนึ่งโดยการบอกว่าจะนำ พ.ร.บ. นี้เพื่อที่จะมาตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชน แต่สภาวิชาชีพไม่ได้เป็นอิสระโดยกลไกของคนทำสื่อ ไม่อิสระตั้งแต่แรก เรื่องการที่รัฐจะมาสับสนุนเงินให้สภาเป็นรายปี ปีละไม่ต่ำกว่า 25 ล้านบาท คือการอยู่ภายใต้รัฐแล้วตั้งแต่ต้น อันดับที่สองคือเรื่องกรรมการวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งน่าจะสลับมากกว่าจะเป็นใคร

ร่างที่ผ่านครม.เมื่อ 11 มกราคม ระบุว่าประกอบไปด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 คน และมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 คน ดูเหมือนการสร้างสมดุล แต่มันเป็นเรื่องของคนทำสื่อ แต่เราก็ไม่รู้เหมือนกันว่าท้ายที่สุดแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นใคร และมาจากไหนถึงแม้จะระบุว่าแสวงหาจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านวิชาการสื่อสารมวลชน กฎหมายสิทธิมนุษยชนหรือการคุ้มครองผู้บริโภคและกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้จัดการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ซึ่งทุกวันนี้ผู้จัดการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่เป็นคนจัดการเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาสื่อ แต่ก็ไม่ได้มีอำนาจ ไม่มีอิสระและเสรีภาพ องค์กรนี้เกิดมาในเจตนาที่ดีแต่ด้วยกลไกของมัน มันถูกควบคุมโดยรัฐ โดยกระทรวงวัฒนธรรม ทำให้การจัดสรรทุนถูกตั้งคำถามตลอดมา โดยเฉพาะช่วงหลังในเรื่องนโยบาย เรื่องการจัดสรรทุน และแน่นอนย่อมส่งผลกระทบต่อภาคประชาชน

ถ้าสื่อมีเสรีภาพมาก ประชาชนจะมีเสรีภาพในการสื่อสารและการรับรู้มาก แต่ถ้าสื่อถูกกำกับถูกควบคุมเสรีภาพของสื่อย่อมส่งผลกระทบต่อภาคประชาชนแน่นอนในเรื่องการรับรู้ข่าวสาร เสรีภาพในการรับสื่อของประชาชนก็จะน้อยลง

“เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผิติดตั้งแต่เริ่มต้นทั้งโครงสร้างที่เข้ามาเพราะคนเล่นอว้าง พ.ร.บ. นี้คือกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐหรือ ก็คือสื่อของรัฐ ข่าวสารที่ออกมาจะเป็นข่าวสารด้านเดียวหรือมุมมองเดียว ไม่ครบถ้วน ที่ไม่มี

ผลกระทบต่อเชิงลบกับรัฐแน่นอน และเสรีภาพลักษณะเชิงบวกให้กับรัฐบาล และด้วยเงินทุนที่มาจากรัฐซึ่งต้องอยู่ภายใต้เงินเหล่านั้นและถูกจำกัดเสรีภาพแน่นอน”

ที่ผ่านมาสื่อพยายามบอกว่าเรากำลังกันเอง โดยองค์กรวิชาชีพ โดยเอาเงินจากสมาชิกและคนทำสื่อ แต่ก็ไม่ปฏิเสธว่าจริยธรรมและวิชาชีพสื่อถูกตั้งคำถามเยอะมาก และพบกับคำว่าแมลงวันไม่ตอมแมลงวัน คือองค์กรวิชาชีพสื่อก็เป็นแค่หัวกระต่าย แต่ไม่ใช่ว่ารัฐจะฉวยโอกาสในการเข้ามาควบคุมด้วยภาพลักษณ์ชื่อองค์กรที่สวยหรู ที่บอกว่าจะเข้ามาวางมาตรฐานวิชาชีพสื่อ อาจารย์วิไลวรรณตั้งคำถามว่าท้ายที่สุดแล้วถ้าสภาวิชาชีพสื่อนี้เกิดขึ้นจริง และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน จะปราศจากอำนาจของรัฐ นั่นคือสิ่งที่น่ากลัวว่ามีคนของรัฐเข้ามาถึง 5 คน และมีคนจากอาชีพสื่ออีก 5 คน เราไม่สามารถแน่ใจได้เลยว่าคนที่มาจากรัฐทั้ง 5 คน ที่เป็นถึง 50 % ของสภาวิชาชีพสื่อเป็นตัวแทนวิชาชีพสื่อมวลชนขนาดไหน

ส่วนเรื่องบทบาทหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานทางศีลธรรม ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจเยอะมากและยังไม่ทราบว่าจะโครงสร้างจะเป็นอย่างไร และส่วนสำคัญคืออำนาจในการพิจารณาการจดแจ้งและเพิกถอน ซึ่งมีอำนาจที่สามารถเพิกถอนสื่อต่างๆ ได้ ทำให้อาจจะมีการกลั่นแกล้งกันได้มากมายและเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงว่าเสรีภาพของสื่อจะน้อยลง

“ในอดีตที่ผ่านมาไม่เคยมีกฎหมายแบบนี้ เราใช้วิธีการกำกับกันเองโดยสภาสื่อสารมวลชน แต่ตอนนี้ในกลไก คณะกรรมการและที่มาของสภาวิชาชีพสื่อเป็นการกำกับโดยรัฐผ่านกฎหมาย ซึ่งจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาจะมีสัญญาณที่รัฐพยายามที่จะเข้ามากำกับสื่อโดยใช้ข้อกฎหมายและอ้างเรื่องสื่อมีปัญหาเรื่องจริยธรรม และยังสะท้อนถึงความไม่เป็นประชาธิปไตยของประเทศนั้น ถ้าประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยจะใช้วิธีที่สื่อควบคุมกำกับกันเอง แต่ประเทศที่มีประชาธิปไตยโดยตัวรัฐจะเข้ามากำกับสื่อเช่น ประเทศเกาหลีเหนือ” ผศ. ดร.วิไลวรรณกล่าว

ขณะที่ นางสาวหทัยรัตน์ พหลทัฬห บรรณาธิการภาคภาษาไทยของ เดอะ อีสาน เรคคอร์ด ได้มีการให้สัมภาษณ์กับทาง ‘มติชน’ ถึงกรณีนี้ว่า ส่วนตัวยังไม่แน่ใจว่าตัวร่างที่ได้ออกมალ่าสุด เรายังไม่ได้เห็นทั้งหมด โดยข้อกังวลก่อนหน้านี้ที่ที่เคยออกมามีเคลื่อนไหวสมัยเมื่อยังเป็นอนุกรรมการสมาคมนักข่าวไทย และได้เคยไปยื่นหนังสือต่อนายกฯ เมื่อปี 60 โดยหนังสือดังกล่าวมีจุดประสงค์ว่าไม่ควรจะต้องให้

นักข่าวไปลงทะเบียนต่อกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อที่จะได้เป็นนักข่าว แต่อย่างไรก็ตาม ร่างกฎหมายที่ผ่านเมื่อวานนี้ไม่มีเรื่องนี้ ดังนั้นเราจึงยังกังวลว่าจะยังมีเรื่องนี้ซ่อนอยู่หรือไม่ เพราะถ้าหากว่าบทบัญญัตินี้ยังคงอยู่ นักข่าวทุกคนจะถูกเพิกถอน หรือได้ลงทะเบียนต่อไปใบอนุญาตหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรมประชาสัมพันธ์ เป็นคนควบคุมทั้งหมด

“คือมันจะมี 2 เด้ง นอกจากตัวกฎหมาย และกฎของ กสทช. ทำให้นักข่าวถูกควบคุมมากขึ้น เพราะว่าตัวกฎหมาย กสทช. จะบอกว่า ถ้าละเมิดข้อกำหนดของ กสทช. จะถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้ ซึ่งอันนี้เป็นของสื่อดิจิทัล และสื่อโทรทัศน์ แต่ถ้าร่างกฎหมายเก่ายังอยู่ อันนี้จะครอบคลุมทุกสื่อเลย และอีกข้อที่ยังกังวลคือกำหนดให้สมาคมวิชาชีพสื่อมาดูแลกันเอง และให้นักข่าวต้องมีใบประกอบวิชาชีพเหมือนหมอ ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากสมาคมวิชาชีพ ซึ่งตอนนี้สมาคมเหล่านี้ ไม่ได้เป็นที่ยอมรับของสื่อมวลชนเลย อยากถามหน่อยว่า แบบนี้จะสามารถควบคุมกันเองได้ไหม” นางสาวหทัยรัตน์ กล่าว

นางสาวหทัยรัตน์ กล่าวว่า หากกลายเป็นกฎหมายจริงขึ้นมา จะไม่ใช้การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด หรือที่รัฐธรรมนูญต้องการ แต่ตรงกันข้ามเป็นความต้องการที่จะควบคุมสื่อมวลชนให้อยู่ภายใต้รัฐบาลมากกว่า

“เพราะเขาเขียนบอกว่า การที่จะนำเสนอข่าวควรจะไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี และพูดถึงเรื่องความมั่นคงต่างๆ ดังนั้นแปลว่าสื่อมวลชนต้องอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐบาลเผด็จการจำแลง ซึ่งเราไม่แน่ใจว่าจะอยู่ไปอีกนานแค่ไหน และกฎหมายที่รัฐบาลบังคับใช้มันหนักอยู่แล้ว ทั้ง พ.ร.ก. จุกเงิน พ.ร.บ. ความมั่นคง และ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ และ ม.112 มันทำให้การเสนอข่าวของสื่อมวลชนเปลี่ยนไป และมีความกดดันอยู่แล้ว และตั้งแต่การเกิดรัฐประหารเป็นต้นมา สื่อมวลชนไม่ได้มีสิทธิเสรีภาพเหมือนเดิม เลยรู้สึกว่าการที่กฎหมายฉบับนี้ออกมา มันทำให้เราตกใจ เมื่อเข้าก็ได้มีการพูดคุยกับเพื่อนว่า มันมีบางอย่างไม่ชอบมาพากลของสมาคมนักข่าวไทย

ดังนั้นเลยอยากเรียกร้องให้สมาคมนักข่าวไทยออกมาชี้แจงเรื่องที่เกิดขึ้นว่าได้มีการไปล็อบบี้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อให้มันออกมาอย่างนี้หรือไม่ เปล่า กฎหมายดังกล่าวมันไม่ควรออกมาบังคับใช้ หากยังไม่ได้สอบถาม

ความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เหมือนพวกเราไปอยู่ไหนมา ทำไมเราไม่รู้ เพราะมันจะต้องออกมาบังคับใช้กับเรา เราก็คงที่จะต้องรู้ ควรมีการทำโพลในกลุ่มนักข่าวใหม่ ไม่ใช่ออกมาบังคับเลย ขณะนี้มันอยู่ในช่วงที่จะนำเข้าสู่สภา และสื่อมวลชนเองก็ควรจะถามตัวเองว่าจะอยู่ภายใต้การไร้เสรีภาพแบบนี้จริงๆ หรือ เพราะเรื่องนี้มันกระทบต่อสื่อมวลชนทุกแขนง” นางสาวหทัยรัตน์ กล่าว

นางสาวหทัยรัตน์ กล่าวด้วยว่า ประเด็นนี้ไม่ยอมแน่ ขณะนี้กำลังร่างแถลงการณ์คาดว่าจะเผยแพร่ในช่วงเย็นวันนี้ รัฐบาลชุดนี้เห็นมาตั้งแต่รัฐประหารแล้วว่ามีการปิดสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง และมีการประกาศ คสช. ฉบับที่ 103 ที่มีบทลงโทษมากมาย เห็นได้ชัดว่ามีความต้องการจะควบคุมสื่อมวลชนอยู่แล้ว และภายหลังได้มีการยกเลิกประกาศนี้ไป เพราะสื่อมวลชนก็ได้ออกมาเคลื่อนไหวเช่นกัน

“คิดว่ามันเกี่ยวกับบรรยากาศทางการเมือง ที่ช่วงนี้รัฐบาลอ่อนแอด้วย และมีการเคลื่อนไหวของนักกิจกรรม กระทบเรื่องต่างๆ เขาเลยต้องการให้สื่อมวลชนอ่อนแรงลงและง่ายต่อการควบคุม” นางสาวหทัยรัตน์ กล่าว

เช่นเดียวกับ นายปราเมท เหล็กเพชร อดีตนายกรัชมสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ก็ได้ให้สัมภาษณ์กับทาง ‘มติชน’ ว่า ตนยังไม่ได้อ่าน พ.ร.บ. นี้โดยละเอียด จึงเพิ่งได้พูดคุยกับคนในวงการสื่อเพียงเล็กน้อย แต่หากจะมีการเคลื่อนไหวคงต้องนัดหมายกันพูดคุยหารือกับภาคีองค์กรสื่อทั้งหมด 6-7 องค์กร รวมถึงองค์กรต่างจังหวัดอีกหลายแห่ง เพื่อร่วมมือและรวบรวมทุกความเห็นกันว่า จะมีการเคลื่อนไหวอย่างไร รวมถึงศึกษารายละเอียดของ พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นอย่างดี เพราะเพิ่งผ่านมติ ครม. ทำให้มีอีกหลายขั้นตอนในการนำเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร ขณะนี้ยังมีเวลาที่จะศึกษาโดยละเอียด และเป็นนิติมติหมายที่ดีที่ผู้คนตื่นตัวกันและช่วยสอดส่องดูแล เพื่อช่วยปกป้องสิทธิเสรีภาพ

“ในอดีตไม่เคยมีกฎหมายรูปแบบนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นกฎหมายที่รวมอยู่ด้วยกันทั้งหมด ต้นตอมันหลายปัจจัยด้วยกัน จนนำมาสู่กฎหมายฉบับนี้ ทั้งเรื่องที่ว่า พ.ร.บ. จัดแจ้งการพิมพ์ที่ต่อสู้อันจนปลดล็อกมาได้ หรือ พ.ร.บ. ที่เกี่ยวข้องอีก เช่น พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 ,พ.ร.บ. การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

พ.ศ. 2560 และล่าสุดคือ ร่าง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร ฉบับใหม่ที่ฝ่ายเหี่ยวคุ่มอยู่ ทั้งหมดเป็นปัจจัยต่อเนื่องกันมาทุกรัฐบาลจะมีสายเหี่ยวกับสายพิราบคือสายบู๊กับสายนุ่นควบคู่กันไป ฝ่ายพิราบก็ลู่อยู่ ซึ่งตามหลักการเดิมที่เราทำมาตลอดในยุคแรก

หัวใจของ พ.ร.บ. ฉบับนี้คือต้องเป็นตัวหลักส่งเสริมเรื่องจริยธรรมเรื่องการพัฒนาคุณภาพในวงการสื่อ และการคุ้มครอง ไม่ใช่การควบคุม ถ้าเกินไปจากนี้คงต้องสู้กันว่าเพราะอะไร เพื่อที่จะพยายามเข้ามาควบคุมจัดการเบ็ดเสร็จเด็ดขาดหรือไม่

ที่ผ่านมาเคยสู้ตั้งแต่ตอนที่รัฐพยายามจะตีทะเบียนสื่อต้องขึ้นทะเบียนต้องมีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นกรรมการ เราสู้เขาก็ถอยออกตั้งแต่มีการรัฐประหารใหม่ๆ ที่จะมีการออกกฎหมายฉบับนี้กัน โดยมีการขับเคลื่อนของสื่อมวลชนที่ช่วยเหลือกันทั้งนักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐที่เห็นคุณค่าของเสรีภาพสื่อมาช่วยพุงและประสาน ซึ่งการต่อสู้จะใช้เพียงแต่เวทีกรรมไม่ได้ ต้องใช้การต่อสู้กันภายในและภายนอกด้วย หรือสู้กันทางความคิดมากกว่า ซึ่งสื่อที่อยู่ตรงกลาง โดยเฉพาะคนที่อยู่ในอำนาจรัฐในโซ่ข้อกลางคงต้องทำงานด้วยความยากลำบาก” นายปราชญ์ กล่าว

นี่คืออีกครั้งของความพยายามของรัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการที่จะเข้ามามีอิทธิพล หรือครอบงำวงการสื่อให้หรือไม่

การที่ส่งโฆษกกองทัพ ส่งตัวแทน คสช. เข้ามาเป็นอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกิจในเรื่องนี้ด้วยหรือไม่

และองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งหลาย จะมีปฏิกิริยาอย่างไรกับปฏิบัติการครั้งนี้ของรัฐบาลที่ยึดกุมเสียงข้างมากในสภาทั้งสภา ส.ส. และ สภา ส.ว. จนเชื่อมั่นว่าจะผลักดันกฎหมายอะไรก็ได้เช่นนี้หรือไม่ ■

● กรณีย ●